

TEKSTY PRZYJĘTE

P9_TA(2022)0308

Odpowiedzialne finansowanie procesów sądowych ze środków prywatnych
Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 13 września 2022 r. zawierająca zalecenia dla Komisji w sprawie odpowiedzialnego finansowania procesów sądowych ze środków prywatnych (2020/2130(INL))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 225 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
 - uwzględniając art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
 - uwzględniając art. 5 decyzji Parlamentu Europejskiego z dnia 28 września 2005 r. w sprawie przyjęcia Statutu posła do Parlamentu Europejskiego¹,
 - uwzględniając dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2020/1828 z dnia 25 listopada 2020 r. w sprawie powództw przedstawielijskich w celu ochrony zbiorowych interesów konsumentów i uchylającą dyrektywę 2009/22/WE²,
 - uwzględniając zalecenie Komisji z dnia 11 czerwca 2013 r. w sprawie wspólnych zasad dotyczących mechanizmów zbiorowego dochodzenia roszczeń o zaprzestanie bezprawnych praktyk oraz roszczeń odszkodowawczych w państwach członkowskich, dotyczących naruszeń praw przyznanych na mocy prawa Unii,
 - uwzględniając badanie przeprowadzone przez Biuro Analiz Parlamentu Europejskiego pt. „Responsible Private Funding of Litigation” [Odpowiedzialne finansowanie procesów sądowych ze środków prywatnych] z marca 2021 r.,
 - uwzględniając art. 47 i 54 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Prawnej (A9-0218/2022),
- A. mając na uwadze, że podstawowym obowiązkiem państw członkowskich jest umożliwienie dostępu do bezpłatnej pomocy prawnej osobom, które nie mają wystarczających środków, w celu zapewnienia wszystkim dostępu do wymiaru sprawiedliwości zgodnie z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; mając na uwadze, że publiczna pomoc prawna oraz prokuratura są i muszą pozostać głównymi

¹ Dz.U. L 262 z 7.10.2005, s. 1.

² Dz.U. L 409 z 4.12.2020, s. 1.

mechanizmami gwarantującymi podstawowe prawo do skutecznego środka odwoławczego i rzetelnego procesu sądowego;

- B. mając na uwadze, że komercyjne finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie to coraz częstsza praktyka, w ramach której inwestorzy prywatni („podmioty finansujące procesy sądowe”) niebędący stroną sporu inwestują w postępowanie sądowe i pokrywają koszty prawne i inne wydatki w zamian za udział w ewentualnym zasądzonym świadczeniu; mając na uwadze, że zbiorowe dochodzenie roszczeń stanowi tylko jeden rodzaj postępowania, w którym stosuje się obecnie finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie, obok np. postępowań arbitrażowych, upadłościowych, postępowań dotyczących zwrotu z inwestycji i praktyk ograniczających konkurencję oraz innych postępowań;
- C. mając na uwadze, że finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie, o ile zostanie odpowiednio uregulowane, mogłoby być częściej wykorzystywane jako narzędzie wspierania dostępu do wymiaru sprawiedliwości, zwłaszcza w krajach, w których koszty prawne są bardzo wysokie, lub w przypadku kobiet i grup marginalizowanych z dodatkowymi barierami w finansowaniu; mając na uwadze, że finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie mogłoby również w coraz większym stopniu przyczynić się do zapewnienia, aby sprawy interesu publicznego były kierowane do sądu, oraz do zmniejszenia znacznej nierównowagi gospodarczej między przedsiębiorstwami a obywatelami ubiegającymi się o odszkodowanie, a tym samym do zapewnienia odpowiedniej odpowiedzialności przedsiębiorstw;
- D. mając na uwadze, że w badaniu Brytyjskiego Instytutu Prawa Międzynarodowego i Porównawczego (British Institute of International and Comparative Law, BIICL) pt. „State of Collective Redress in the EU in the context of the Commission Recommendation” [Stan zbiorowego dochodzenia roszczeń w UE w kontekście zalecenia Komisji] zwrócono uwagę, że w niektórych państwach członkowskich finansowanie przez osoby trzecie stało się istotnym czynnikiem zbiorowego dochodzenia roszczeń¹; mając na uwadze, że w sprawozdaniu COM(2018)0040 w sprawie wdrożenia niewiążących zaleceń z 2013 r. dotyczących zbiorowego dochodzenia roszczeń Komisja podkreśliła, że finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie stanowi kluczowy aspekt zbiorowego dochodzenia roszczeń mających istotny wymiar transgraniczny²;
- E. mając na uwadze, że podmioty finansujące procesy sądowe zaangażowane w postępowanie sądowe mogą działać raczej w swoim własnym interesie ekonomicznym niż w interesie powodów; mając na uwadze, że mogą one dążyć do kontrolowania procesu sądowego i żądać takiego rozstrzygnięcia, które przyniesie im największy zysk w najkrótszym czasie³; mając na uwadze, że należy zagwarantować, by ofiarom

¹ https://www.biicl.org/documents/1881_StudyontheStateofCollectiveRedress.pdf, strona 19.

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52018DC0040&from=E>, strona 10.

³ Parlament Australii stwierdził, że „skala siły i wpływów podmiotów finansujących powództwa grupowe prowadzi do sytuacji, w których to ich interesy finansowe stają się ważniejsze niż interesy reprezentanta i członków grupy”, zob. Australian Law Reform Commission (2019 r.): An Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party

wypłacano odpowiednie odszkodowanie;

- F. mając na uwadze, że podczas gdy finansowanie procesu sądowego przez osoby trzecie praktycznie nie występuje w Europie, jest ono powszechnym zjawiskiem w arbitrażu inwestycyjnym, które z wielokrotnia liczbę i wartość roszczeń inwestorów prywatnych przeciwko państwom;
- G. mając na uwadze, że jak wynika z dostępnych danych, podmioty finansujące procesy sądowe w niektórych państwach członkowskich żądają nieproporcjonalnego udziału w zyskach, który przekracza typowe zyski z innych rodzajów inwestycji; mając na uwadze, że kwoty dochodzone przez podmioty finansujące procesy sądowe wynoszą zazwyczaj w całej Unii od 20 % do 50 % kwoty zasądzonej¹, ale poza Unią takie roszczenia mogą w niektórych przypadkach stanowić zwrot z inwestycji w wysokości do 300 %; mając na uwadze, że należy wprowadzić zasady zapewniające proporcjonalność wynagrodzenia otrzymanego przez podmioty finansujące procesy sądowe oraz by zasądzone środki wypłacane były w pierwszej kolejności na rzecz powodów, przed wypłatą wynagrodzenia dla podmiotu finansującego proces sądowy;
- H. mając na uwadze, że finansowanie procesu sądowego przez osoby trzecie nie jest jedynym sposobem na ułatwienie dostępu do wymiaru sprawiedliwości, a inne instrumenty, takie jak pomoc prawna lub ubezpieczenie ochrony prawnej, ułatwiają taki dostęp, a także istnieją pozasądowe środki odwoławcze, takie jak mediacja, pozasądowe lub internetowe metody rozstrzygania sporów, Rzecznik Praw Obywatelskich lub systemy rozpatrywania skarg zarządzane przez przedsiębiorstwa; mając na uwadze, że rozwiązania te mogłyby skutkować szybszym i bardziej adekwatnym odszkodowaniem dla powodów, ale nie wszystkie zawsze wystarczająco skuteczne zapewniają stosowną kompensację szkód; mając na uwadze, że powodom zawsze należy umożliwić bezpośrednie wystąpienie na drogę sądową;
- I. mając na uwadze, że finansowanie procesu sądowego przez osoby trzecie jest powszechne w Australii, USA, Kanadzie, Zjednoczonym Królestwie i Niderlandach, a niektórzy uważają je za kluczowy czynnik zapewniający dostęp do wymiaru sprawiedliwości², niemniej jednak mając na uwadze, że istnieją również obawy

Litigation Funders [Dochodzenie dotyczące postępowań grupowych i osób trzecich finansujących procesy sądowe], s. 19.

¹ Badanie przeprowadzone przez Dyрекcyję Generalną ds. Analiz Parlamentarnych (2021 r.): Responsible private funding of litigation [Odpowiedzialne finansowanie procesów sądowych]. Załącznik: State of play of the EU private litigation funding landscape and the current EU rules applicable to private litigation funding [Aktualna sytuacja w obszarze finansowania procesów sądowych ze środków prywatnych w UE oraz obowiązujące przepisy unijne mające zastosowanie do finansowania procesów sądowych ze środków prywatnych].

² Zob. https://www.biicl.org/documents/1881_StudyontheStateofCollectiveRedress.pdf, s. 269: „Ogólne postrzeganie stosowania w Zjednoczonym Królestwie finansowania przez osoby trzecie było pozytywne, a respondenci ocenili dostępność takiego finansowania jako kluczowy czynnik w podejmowaniu decyzji o udziale w postępowaniu grupowym. Doświadczenia związane z finansowaniem przez stronę trzecią roszczeń zbiorowych w praktyce były, ogólnie rzecz biorąc, pozytywne. Żaden z respondentów nie spotkał się z sytuacją, w której organizacja próbowałaby sfinansować roszczenie przeciwko konkurentowi. Żaden z respondentów nie spotkał się z sytuacją, w której podmiot finansujący próbowałaby otwarcie kontrolować proces sądowy, chociaż

dotyczące nadużyć w niektórych jurysdykcjach; mając na uwadze, że dane empiryczne¹ pokazują, że podmioty finansujące procesy sądowe zazwyczaj wybierają sprawy umożliwiające uzyskanie jak największych zysków, a nie inwestują w te, które uważają za zbyt ryzykowne lub niewystarczająco opłacalne;

- J. mając na uwadze, że trudno określić dokładną liczbę podmiotów finansujących procesy sądowe prowadzących obecnie działalność w UE, ale jest ich nie mniej niż 45; mając na uwadze, że chociaż praktyka finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie jak dotąd ma ograniczony zasięg w większości krajów członkowskich, oczekuje się, że jej rola będzie rosła, choć pozostaje ona w dużej mierze nieuregulowana w Unii, mimo że mogłaby nie tylko przynieść korzyści, ale również stanowić dla wymiaru sprawiedliwości istotne zagrożenie, którym należy się zająć;
- K. mając na uwadze, że w obecnej próżni prawnej istnieje ryzyko, że podmioty finansujące procesy sądowe działają w nieprzejrzysty sposób, w wyniku czego sądy mogą czasami zasądzać świadczenia na rzecz powodów, nie zdając sobie sprawy, że – niekiedy nieproporcjonalnie duża – część świadczenia zostanie następnie przekazana podmiotom finansującym procesy sądowe kosztem powodów; mając na uwadze, że taki brak przejrzystości mógłby również oznaczać, że nawet potencjalni beneficjenci mają niewielką wiedzę albo nie mają żadnej wiedzy na temat podziału zasądzonych świadczeń lub umów o finansowaniu, w szczególności tam, gdzie obowiązuje mechanizm opt-out w systemie postępowań grupowych; mając na uwadze, że wobec braku wspólnych minimalnych standardów na szczeblu Unii istnieje ryzyko fragmentacji i zaburzeń równowagi regulacyjnej w dziedzinie finansowania procesów sądowych;
- L. mając na uwadze, że w dyrektywie (UE) 2020/1828 określono możliwości i ustanowiono zabezpieczenia dotyczące finansowania procesów sądowych, które są jednak ograniczone do powództw przedstawielskich w imieniu konsumentów wszczynanych na mocy tej dyrektywy, a zatem nie obejmują wielu innych rodzajów powództw, takich jak dotyczące działalności gospodarczej lub praw człowieka, lub kategorii powodów, takich jak organizacje praw człowieka lub pracownicy; mając na uwadze, że skuteczne środki i zabezpieczenia powinny mieć zastosowanie do wszystkich rodzajów roszczeń;

Wprowadzenie

- 1. zauważa, że chociaż finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie ma nadal ograniczony zakres, to jest szybko rozwijającą się praktyką w Unii, która odgrywa coraz większą rolę w systemach wymiaru sprawiedliwości niektórych państw członkowskich, a także w sposobie uzyskiwania dostępu do wymiaru sprawiedliwości przez obywateli europejskich, zwłaszcza w sprawach transgranicznych; zauważa, że finansowanie procesów sądowych jest na szczeblu Unii jak dotąd w dużej mierze

jeden prawnik opisał przypadek wycofania się podmiotu finansującego na zaawansowanym etapie postępowania, co doprowadziło do przedwczesnego zawarcia ugody”.

¹ Zob. Australian Law Reform Commission (2019 r.): „An Inquiry into Class Action Proceedings and Third-Party Litigation Funders” [Dochodzenie dotyczące postępowań z powództwa grupowego i osób trzecich finansujących procesy sądowe], s. 34.

nieuregulowane;

2. zauważa, że uregulowaniu finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie powinny towarzyszyć rozwiązania polityczne, które zwiększają dostęp skarżących do wymiaru sprawiedliwości, np. przez obniżenie kosztów sądowych, zapewnienie odpowiedniego finansowania publicznego organizacjom konsumenckim i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego oraz propagowanie innych praktyk, takich jak pomoc prawna lub finansowanie społecznościowe; apeluje do państw członkowskich o wymianę najlepszych praktyk w tej dziedzinie i korzystanie ze środków, o których mowa w art. 20 dyrektywy (UE) 2020/1828, by zapewnić skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości;
3. jest przekonany, że do zapewnienia wszystkim dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz tego, by system wymiaru sprawiedliwości priorytetowo traktował odszkodowania dla ofiar, a nie interesy prywatnych inwestorów, którzy mogą jedynie dążyć do uzyskania korzyści handlowych z procesów sądowych, konieczne jest ustanowienie systemu regulacyjnego na szczeblu unijnym zawierającego wspólne normy minimalne związane z finansowaniem procesów sądowych przez osoby trzecie, w tym kwestie przejrzystości, sprawiedliwości i proporcjonalności;
4. podkreśla, że celem takiego systemu regulacyjnego byłoby uregulowanie działalności podmiotów finansujących procesy sądowe; zwraca uwagę, że taki system powinien regulować działalność finansową w odniesieniu do wszystkich rodzajów roszczeń, niezależnie od ich charakteru, oraz że powinien nie naruszać obowiązującego prawa międzynarodowego, unijnego i krajowego umożliwiającego dochodzenie roszczeń, w szczególności prawa dotyczącego ochrony zbiorowych interesów konsumentów, ochrony środowiska oraz prawa regulującego postępowanie upadłościowe lub kwestie odpowiedzialności;
5. wyraża przekonanie, że ustanowienie wspólnych minimalnych standardów UE dotyczących finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie pozwoli organom ustawodawczym na sprawowanie skutecznego nadzoru i odpowiednie zapewnienie ochrony interesów powodów; zwraca uwagę, że znaczna większość podmiotów finansujących nie przyjęła dotychczas mogących odgrywać pozytywną rolę dobrowolnych mechanizmów regulacyjnych i kodeksów postępowania, przez co powodowie są w znacznym stopniu narażeni na ryzyko;

Uregulowania dotyczące podmiotów finansujących procesy sądowe i nadzór nad nimi

6. zaleca ustanowienie systemu zezwoleń dla podmiotów finansujących procesy sądowe, które zapewni w ten sposób powodom skuteczne możliwości korzystania z finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie oraz wprowadzi odpowiednie zabezpieczenia, w tym przez wprowadzenie wymogów dotyczących ładu korporacyjnego i uprawnień nadzorczych w celu ochrony powodów, a także zapewnieni, że finansowania będą udzielały wyłącznie podmioty zobowiązane do przestrzegania minimalnych standardów przejrzystości, niezależności, ładu korporacyjnego i adekwatności kapitałowej, a także przestrzegające relacji powierniczych wobec powodów i beneficjentów docelowych; podkreśla potrzebę zapewnienia, aby ten system nie prowadził do nadmiernych obciążeń administracyjnych dla państw członkowskich lub dla podmiotów finansujących procesy sądowe;

Kwestie etyczne

7. zaleca, aby podmioty finansujące procesy sądowe były zobowiązane do dochowania powierniczego obowiązku staranności, który wymaga od nich działania w najlepszym interesie powoda; uważa, że podmioty finansujące procesy sądowe nie mogą mieć nadmiernej kontroli nad finansowanymi przez siebie postępowaniami prawnymi; za taką kontrolę nad postępowaniem sądowym musi odpowiadać powód wraz z jego przedstawicielami prawnymi; taka kontrola nad finansowanymi przez te podmioty procesami sądowymi może polegać zarówno na kontroli formalnej, obejmującej postanowienia umowne, jak i na kontroli nieformalnej, obejmującej groźby wycofania finansowania;
8. podkreśla, że mogą wystąpić konflikty interesów w przypadku niewłaściwych związków między podmiotami finansującymi procesy sądowe, podmiotami reprezentującymi, kancelariami prawnymi, agregatorami, w tym platformami gromadzenia roszczeń i dystrybucji zasądzonych świadczeń, oraz innymi podmiotami, które mogą być zaangażowane w postępowania i zainteresowane ich wynikiem; zauważa, że coraz częściej podmioty finansujące procesy sądowe zgadzają się na zapewnianie finansowania dla firm prawniczych w szeregu przyszłych spraw (finansowanie portfelowo)¹; zaleca przyjęcie środków zabezpieczających w celu zapobiegania konfliktom interesów, określenia praw powodów oraz wprowadzenia wymogu ujawniania szczegółów relacji między podmiotami finansującymi procesy sądowe a innymi zaangażowanymi stronami;
9. uważa, że z wyjątkiem ograniczonych i ściśle określonych okoliczności podmiotom finansującym procesy sądowe nie należy zezwalać na porzucenie stron otrzymujących finansowanie w sporze i pozostawianie powodów wyłącznie odpowiedzialnymi za wszystkie koszty postępowania, które mogło zostać wszczęte wyłącznie dzięki zaangażowaniu podmiotu finansującego; podkreśla w związku z tym, że ustalenia umowne dotyczące finansowania warunkowego należy uznać za nieważne;
10. uważa, że podobnie jak powodowie, podmioty finansujące procesy sądowe powinny ponosić odpowiedzialność za koszty na rzecz strony pozwanej wynikające z niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu, np. koszty postępowania zasądzone na rzecz pozwanego; podkreśla, że przepisy powinny uniemożliwić podmiotom finansującym procesy sądowe ograniczanie własnej odpowiedzialności za koszty w przypadku niepomyślnego wyniku;

Zachęty i ograniczenia dotyczące rekompensat

11. jest zdania, że prawodawstwo powinno ograniczyć część zasądzonego świadczenia, do której są uprawnione podmioty finansujące procesy sądowe w przypadku wygrania procesu sądowego lub korzystnej ugody oraz na podstawie ustaleń umownych; uważa,

¹ Badanie przeprowadzone przez Dyрекcyję Generalną ds. Analiz Parlamentarnych (2021 r.): „Responsible litigation funding. State of play on the EU private litigation funding landscape and on the current EU rules applicable to private litigation funding” [Odpowiedzialne finansowanie procesów sądowych. Aktualna sytuacja w obszarze finansowania procesów sądowych ze środków prywatnych w UE oraz obowiązujące przepisy unijne mające zastosowanie do finansowania procesów sądowych ze środków prywatnych], s. 28–29.

że tylko w wyjątkowych okolicznościach kwoty określone w umowie między podmiotami finansującymi procesy sądowe a powodami powinny odbiegać od ogólnej zasady, zgodnie z którą powodom wypłacane jest minimum 60 % zasądzonej kwoty lub odszkodowania brutto;

Ujawnianie informacji i przejrzystość

12. uważa, że finansowanie postępowań powinno być przejrzyste, a powodowie powinni być zobowiązani do ujawniania sądom umów o finansowaniu z inicjatywy sądu lub na wniosek złożony do sądu przez pozwanego, a także do informowania sądu o istnieniu finansowania komercyjnego i tożsamości podmiotu finansującego w danym postępowaniu; uważa, że sąd powinien poinformować pozwanego o finansowaniu procesu sądowego przez osoby trzecie i o tożsamości podmiotu finansującego; zauważa, że obecnie sądy czy organy administracyjne oraz pozwani często nie zdają sobie sprawy, że roszczenie jest finansowane przez podmiot komercyjny;

Uprawnienia organów nadzoru oraz kontrola przeprowadzana przez sądy i organy administracyjne

13. jest zdania, że organy nadzoru, a w stosownych przypadkach sądy i organy administracyjne, zgodnie z krajowym prawem procesowym powinny posiadać uprawnienia ułatwiające egzekwowanie przepisów przyjętych dla osiągnięcia wyżej wymienionych celów; zaleca ustanowienie systemu skarg, który nie spowoduje powstania zbyt wysokich kosztów i obciążeń administracyjnych dla państw członkowskich; uważa, że organy nadzoru, sądy i organy administracyjne, w stosownych przypadkach zgodnie z krajowym prawem procesowym, powinny posiadać uprawnienia do przeciwdziałania nadużyciom ze strony podmiotów finansujących procesy sądowe posiadających zezwolenie, bez utrudniania jednocześnie dostępu do wymiaru sprawiedliwości powodom i beneficjentom docelowym;

Kwestie końcowe

14. zwraca się do Komisji o ściśle monitorowanie i analizowanie rozwoju finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie w państwach członkowskich, zarówno pod względem ram prawnych, jak i praktyki, ze szczególnym uwzględnieniem wdrażania dyrektywy (UE) 2020/1828; ponadto zwraca się do Komisji, aby po upływie terminu rozpoczęcia stosowania dyrektywy (UE) 2020/1828, tj. po 25 czerwca 2023 r., i z uwzględnieniem skutków tej dyrektywy, przedłożyła, na podstawie art. 114 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, wniosek dotyczący dyrektywy ustanawiającej wspólne minimalne normy na poziomie Unii w zakresie finansowania komercyjnych procesów sądowych przez osoby trzecie, zgodnie z zaleceniami określonymi w poniższym załączniku;

15. uznaje, że wymagany wniosek nie pociągnie za sobą skutków finansowych;

o

o o

16. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji oraz zaleceń zawartych w załączniku Komisji i Radzie.

**ZAŁĄCZNIK DO REZOLUCJI:
ZALECENIA DOTYCZĄCE TREŚCI POSTULOWANEGO WNIOSKU**

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

w sprawie regulacji finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 114,

uwzględniając wniosek Parlamentu Europejskiego do Komisji Europejskiej¹,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

po przekazaniu projektu aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego²,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Komercyjne finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie jest praktyką, która przekształca się w rynek usług związanych z procesami sądowymi, a na szczeblu unijnym nie istnieją w tej dziedzinie żadne uregulowania. Chociaż podmioty finansujące procesy sądowe mają siedziby i prowadzą regularną działalność – na poziomie lokalnym bądź transgranicznym – w różnych państwach członkowskich, do tej pory podlegały one różnym przepisom i praktykom krajowym na jednolitym rynku, na którym, w zależności od państwa członkowskiego, istniały w tej dziedzinie przeważnie rozdrobnione przepisy, a nawet próżnia prawna. Rozbieżne przepisy i praktyki w państwach członkowskich mogą stanowić przeszkodę w funkcjonowaniu rynku wewnętrznego. Brak jasności co do warunków, na jakich podmioty finansujące procesy sądowe mogą działać jest niezgodny z prawidłowym funkcjonowaniem rynku wewnętrznego, w szczególności biorąc pod uwagę fakt, że finansowanie spraw transgranicznych może być możliwe wyłącznie za pośrednictwem osoby trzeciej, a sprawy te są szczególnie atrakcyjne dla podmiotów finansujących procesy sądowe. Różnice w ramach prawnych mających zastosowanie w poszczególnych państwach członkowskich pociągają za sobą ryzyko dyskryminacji w dostępie do wymiaru sprawiedliwości między powodami w różnych państwach członkowskich, w szczególności w sprawach o charakterze transgranicznym, jak również ryzyko, że podmioty finansujące procesy sądowe będą wybierać sądy ze względu na możliwość korzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy, na co może mieć wpływ korzystny charakter niektórych przepisów krajowych dotyczących prowadzenia przez nie działalności, prawa mającego zastosowanie do umów o finansowaniu oraz krajowych przepisów

¹ Dz.U. [...]

² Dz.U. [...]

proceduralnych.

- (2) Prawo Unii ma zapewniać równowagę między dostępem do wymiaru sprawiedliwości a zapewnieniem odpowiednich gwarancji osobom uczestniczącym w postępowaniu, aby zapobiec nieuczciwemu wykorzystywaniu ich prawa do dostępu do wymiaru sprawiedliwości. Gdy podmioty finansujące procesy sądowe finansują postępowania sądowe w zamian za udział w przyznanym odszkodowaniu, może powstać ryzyko niesprawiedliwości. Ryzyko to obejmuje możliwość wykorzystania przez podmioty finansujące procesy sądowe powodów lub osób, które reprezentują, w tym, w stosownych przypadkach, konsumentów, których interesy są reprezentowane przez upoważnione podmioty, do własnych celów i z myślą o maksymalizacji własnego zysku, przez co powodowie lub beneficjenci docelowi otrzymują mniejszy udział w potencjalnym zasądzonym świadczeniu. Ryzyko może być szczególnie dotkliwe w przypadku, gdy osoby oczekujące korzyści z procesu sądowego są konsumentami lub ofiarami naruszenia praw człowieka i mogą z zadowoleniem przyjąć zaangażowanie podmiotu finansującego procesy sądowe, gotowego zapłacić za postępowanie, i nie zdają sobie sprawy, że ich interesy mogą zostać podważone na korzyść interesów własnych podmiotu finansującego.
- (3) Ustanowienie wspólnych unijnych minimalnych standardów odpowiedzialnego finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie może pomóc w ułatwianiu dostępu do wymiaru sprawiedliwości oraz zapewnić odpowiedzialność przedsiębiorstw. W rzeczywistości często istnieje znacząca nierównowaga ekonomiczna między przedsiębiorstwami i instytucjami finansowymi a obywatelami dochodzącymi roszczeń, a finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie może pomóc w zniwelowaniu tej nierównowagi, jeżeli związane z nim ryzyka zostaną ograniczone i takie finansowanie będzie uzupełnieniem innych środków znoszących bariery w dostępie do wymiaru sprawiedliwości. W tym celu konieczne jest zagwarantowanie niezbędnej równowagi między zwiększeniem dostępu powodów do wymiaru sprawiedliwości i odpowiednimi środkami ochrony przed nadużywaniem drogi sądowej. Odpowiedzialne finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie może obniżyć koszty, zwiększyć ich przewidywalność, uprościć zbędne procedury oraz zapewnić skuteczne usługi, których koszt jest proporcjonalny do spornej kwoty.
- (4) Ponieważ rynek wewnętrzny ułatwia rozwój handlu transgranicznego, spory mają coraz częściej wymiar transgraniczny, a działalność podmiotów finansujących procesy sądowe ma charakter globalny, istnieje potencjalne ryzyko istotnych rozbieżności w podejściu państw członkowskich do zabezpieczeń i niezbędnej ochrony w odniesieniu do komercyjnego finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie. Podejścia oparte na zasadzie dobrowolności były do pewnego stopnia skuteczne, ale nie zawsze były akceptowane przez większość podmiotów z branży, a w każdym razie środki nielegislacyjne nie byłyby właściwe w świetle tak istotnych zagrożeń, obejmujących obywateli znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym z państw trzecich.
- (5) Niniejsza dyrektywa ma na celu uregulowanie komercyjnego finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie, czyli praktyki, w ramach której podmioty trzecie niezaangażowane bezpośrednio w spór inwestują dla zysku w postępowanie sądowe, zazwyczaj w zamian za udział w kwocie zasądzonej w ramach ugody lub odszkodowania („finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie”). Finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie obejmuje sytuacje, w których podmiot komercyjny inwestuje w celach zarobkowych i działa na rzecz realizacji

swoich interesów biznesowych; nie obejmuje zatem ono przekazywania środków na finansowanie procesów w ramach działalności charytatywnej lub darowizny, w przypadku których finansujący ma na celu jedynie odzyskanie poniesionych kosztów, ani podobnych działań prowadzonych na zasadzie pro publico bono. Celem niniejszej dyrektywy jest również ustanowienie zabezpieczeń, aby z jednej strony zapewnić skuteczny dostęp do wymiaru sprawiedliwości i ochronę interesów stron sporu, a z drugiej strony zapobiegać konfliktom interesów, nadużywaniu drogi sądowej, jak również nieproporcjonalnemu przyznawaniu świadczeń pieniężnych podmiotom finansującym procesy sądowe.

- (6) Termin „podmiot finansujący proces sądowy” należy rozumieć jako odnoszący się do każdego przedsiębiorstwa, które nie jest stroną postępowania, ale zawiera umowę o finansowaniu procesu sądowego przez osoby trzecie („umowa o finansowaniu przez osoby trzecie”) w związku z tym postępowaniem. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej pojęcie „przedsiębiorstwo” obejmuje każdy podmiot prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od jego statusu prawnego i sposobu finansowania, a zatem każdą osobę prawną, w tym jej spółki dominujące, zależne lub powiązane, i może obejmować podmioty zawodowo zajmujące się finansowaniem procesów sądowych, podmioty świadczące usługi finansowe, firmy zarządzające roszczeniami lub innych usługodawców. Pojęcie podmiotu finansującego procesy sądowe nie obejmuje prawników reprezentujących stronę w postępowaniu sądowym ani podlegających regulacjom dostawców usług ubezpieczeniowych na rzecz tej strony.
- (7) Zgodnie z tradycjami prawnymi i autonomią państw członkowskich do każdego państwa członkowskiego należy decyzja, czy i w jakim zakresie finansowanie procesów sądowych powinno być dozwolone w ramach jego własnego systemu prawnego. Jeżeli państwa członkowskie zdecydują się zezwolić na takie finansowanie procesów przez osoby trzecie, niniejsza dyrektywa przewiduje minimalne standardy ochrony powodów otrzymujących finansowanie, tak aby osoby mogące korzystać z finansowania procesów w Unii były objęte minimalnym poziomem ochrony, który jest spójny w całej Unii.
- (8) Jednak w państwach członkowskich, w których koszty sądowe mogą stanowić znaczącą barierę w dostępie do wymiaru sprawiedliwości, państwa członkowskie mogą chcieć rozważyć wprowadzenie przepisów dopuszczających finansowanie procesów sądowych przez osoby trzecie, a w takiej sytuacji należałoby ustanowić jasne warunki i zabezpieczenia zgodnie z przepisami niniejszej dyrektywy. Chociaż niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania wyłącznie do powództw przedstawicielskich, państwa członkowskie powinny podejmować środki w celu zapewnienia, aby koszty postępowania związane z powództwami przedstawicielskimi nie uniemożliwiały upoważnionym podmiotom skutecznego korzystania z prawa do dochodzenia roszczeń zgodnie z dyrektywą (UE) 2020/1828, w szczególności jej art. 20.
- (9) W przypadku gdy działalność polegająca na finansowaniu procesów sądowych przez osoby trzecie jest dozwolona, konieczny jest system udzielania zezwoleń i nadzoru nad podmiotami finansującymi procesy sądowe przez niezależne organy administracyjne w państwach członkowskich w celu zapewnienia, aby takie podmioty finansujące procesy sądowe spełniały minimalne kryteria i normy ustanowione w niniejszej dyrektywie. Podmioty finansujące procesy sądowe powinny podlegać nadzorowi w sposób podobny do istniejącego systemu nadzoru ostrożnościowego stosowanego wobec dostawców usług finansowych.

- (10) Od podmiotów finansujących procesy sądowe działających w Unii należy wymagać, aby prowadziły działalność z terytorium Unii, posiadały zezwolenie wydane w Unii oraz zawierały umowy o finansowaniu przez osoby trzecie zgodnie z przepisami prawa państwa członkowskiego, w którym toczy się postępowanie, lub, w innym przypadku, państwa członkowskiego powoda lub beneficjentów docelowych, w celu zapewnienia odpowiedniego nadzoru na mocy prawa unijnego i krajowego.
- (11) Organy nadzoru w Unii udzielające zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie powinny być uprawnione do wymagania, aby podmioty finansujące procesy sądowe spełniały minimalne kryteria określone w niniejszej dyrektywie. Kryteria te powinny obejmować przepisy dotyczące poufności, niezależności, zarządzania, przejrzystości, adekwatności kapitałowej oraz przestrzegania obowiązku powierniczego wobec powodów i beneficjentów docelowych. Organy nadzoru powinny być uprawnione do wydawania wszelkich niezbędnych zarządzeń, w tym do przyjmowania od podmiotów finansujących procesy sądowe wniosków o udzielenie zezwolenia oraz do podejmowania decyzji w ich sprawie, do gromadzenia wszelkich niezbędnych informacji, do udzielenia, odmowy udzielenia, zawieszenia lub cofnięcia zezwolenia lub do nakładania wszelkich warunków, ograniczeń lub kar na podmioty finansujące procesy sądowe, jak również do rozpatrywania bez zbędnej zwłoki wszelkich skarg na podmioty finansujące procesy sądowe prowadzące działalność w ich jurysdykcji wniesionych przez osoby fizyczne i prawne inne niż pozwany. Obawy zgłaszane przez pozwanego w odniesieniu do podmiotu finansującego procesy sądowe w toku toczącego się postępowania powinny być rozpatrywane przez właściwy sąd lub organ administracyjny.
- (12) Oprócz innych kryteriów udzielania zezwoleń, państwa członkowskie powinny wymagać od podmiotów finansujących procesy sądowe wykazania, że posiadają one wystarczające środki, by wypełnić swoje zobowiązania finansowe. Brak wymogów adekwatności kapitałowej stwarza ryzyko, że niedokapitalizowany podmiot finansujący procesy sądowe zawrze umowę o finansowaniu przez osoby trzecie, a następnie nie będzie chciał lub nie będzie w stanie pokryć kosztów procesu, który zgodził się wspierać, w tym kosztów lub opłat niezbędnych do zakończenia postępowania lub kosztów procesu zasądzonych na rzecz pozwanego. Może to narazić powodów, którzy są zdani na podmioty finansujące procesy sądowe, na ryzyko poniesienia istotnych nieprzewidzianych strat ekonomicznych oraz na ryzyko zaniechania postępowania, które w innej sytuacji miałyby szanse powodzenia, z powodu sytuacji biznesowej lub decyzji podmiotu finansującego proces sądowy.
- (13) Podmioty finansujące procesy sądowe powinny być zobowiązane do działania w sposób uczciwy, przejrzysty, skuteczny i w najlepszym interesie powodów i beneficjentów docelowych roszczeń. Brak wymogu przedkładania interesów powodów i beneficjentów docelowych nad własne interesy podmiotu finansującego procesy sądowe może tworzyć ryzyko kierowania postępowaniem w sposób, który ostatecznie służy interesom podmiotu finansującego procesy sądowe, a nie interesom powoda.
- (14) Aby zapobiec obchodzeniu wymogów niniejszej dyrektywy, umowy zawarte z osobami trzecimi finansującymi procesy sądowe, które nie posiadają koniecznego zezwolenia, nie powinny mieć skutków prawnych. Ciężar uzyskania niezbędnych zezwoleń powinien spoczywać na samych podmiotach finansujących procesy sądowe, a zatem powodowie i beneficjenci docelowi powinni uzyskać odszkodowanie za wszelkie szkody spowodowane przez podmiot finansujący procesy sądowe, który nie posiada

niezbędnego zezwolenia.

- (15) Niniejsza dyrektywa powinna regulować działalność podmiotów finansujących procesy sądowe, jednak powinna pozostawać bez uszczerbku dla wszelkich innych obowiązków lub systemów regulacyjnych, takich jak przepisy regulujące świadczenie usług finansowych, które mogą mieć zastosowanie, także przez poszanowanie tradycji prawnych państw członkowskich, ich autonomii i decyzji dotyczących zasadności zezwolenia na finansowanie procesów sądowych w ramach krajowych systemów prawnych.
- (16) Aby ułatwić spójne stosowanie niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie powinny zapewnić, aby ich organy nadzoru stosowały niniejszą dyrektywę w ścisłej współpracy z organami nadzoru innych państw członkowskich. Koordynacja między organami nadzoru powinna być zorganizowana na szczeblu unijnym, aby uniknąć rozbieżności standardów nadzorczych, która mogłaby zagrozić prawidłowemu funkcjonowaniu rynku wewnętrznego.
- (17) Komisja powinna koordynować działania organów nadzoru i ułatwiać tworzenie w tym celu odpowiedniej sieci współpracy. Organy nadzoru powinny mieć w razie potrzeby możliwość konsultowania się z Komisją, a Komisja powinna mieć prawo wydawania wytycznych, zaleceń, zawiadomień o najlepszych praktykach lub opinii doradczych dla organów nadzoru w sprawie stosowania niniejszej dyrektywy oraz w odniesieniu do wszelkich widocznych niespójności we wdrażaniu niniejszej dyrektywy. W celu ułatwienia koordynacji organy nadzoru powinny udostępniać Komisji szczegółowe informacje na temat swojej działalności, w tym na temat wszystkich podjętych decyzji i podmiotów finansujących procesy sądowe, którym wydały zezwolenie.
- (18) Aby ułatwić świadczenie transgranicznych usług finansowania procesów sądowych w tych państwach członkowskich, w których jest to dozwolone na mocy prawa krajowego, państwa członkowskie powinny mieć możliwość współpracy i wymiany informacji, a także najlepszych praktyk oraz powinny być zobowiązane do pełnego uwzględniania decyzji o zezwoleniu podejmowanych przez inne państwa. Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby wyczerpujące i jasne informacje oraz wskazówki dotyczące istniejących możliwości finansowania kosztów postępowania oraz warunków i wymogów mających zastosowanie do finansowania postępowań były w pełni i bez opłat dostępne dla wszystkich obywateli, którzy chcą dochodzić roszczeń, w tym dla grup najsłabszych. Zgodnie z art. 56 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej państwa członkowskie powinny wzajemnie uznać wcześniejsze zezwolenia i automatycznie zezwolić na działanie podmiotów finansujących procesy sądowe na ich terytorium podmiotom, które otrzymały zezwolenie na prowadzenie działalności w innym państwie członkowskim, jeżeli początkowe zezwolenie nadal obowiązuje. Gdy organ nadzoru w przyjmującym państwie członkowskim stwierdzi nieprawidłowości w postępowaniu podmiotu finansującego proces sądowy, powinien bezpośrednio poinformować właściwy organ nadzoru.
- (19) Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby podmiot finansujący procesy sądowe nie wywierał nadmiernego wpływu na decyzje ani nie kontrolował decyzji dotyczących właściwego postępowania sądowego, w tym na decyzje w sprawie ugody, w sposób, który byłby szkodliwy dla interesów powodów, których dotyczy to postępowanie.
- (20) Aby zniwelować brak równowagi pod względem wiedzy lub zasobów między

podmiotem finansującym proces sądowy a powodami, sądy lub organy administracyjne, oceniając stosowność umowy o finansowaniu przez osoby trzecie, powinny brać pod uwagę poziom jasności i przejrzystości takich umów oraz stopień, w jakim wszelkie rodzaje ryzyka i korzyści zostały w przejrzysty sposób przedstawione powodom lub osobom reprezentowanym przez powodów oraz świadomie przez nich podjęte.

- (21) Umowy dotyczące finansowania przez osoby trzecie powinny być przedstawiane powodom zrozumiałym dla nich językiem oraz powinny jasno i odpowiednio określać zakres możliwych wyników, jak również wszelkie ryzyko i istotne ograniczenia.
- (22) Nie można zapewnić odpowiedniego nadzoru nad podmiotami finansującymi procesy sądowe i umowami o finansowaniu przez osoby trzecie, jeżeli podmioty finansujące procesy sądowe nie są zobowiązane do zachowania przejrzystości w odniesieniu do swojej działalności. Obejmuje to przejrzystość wobec sądów lub organów administracyjnych, pozwanych i powodów. Należy zatem ustanowić obowiązek informowania odpowiedniego sądu lub organu administracyjnego o istnieniu finansowania komercyjnego i o tożsamości podmiotu finansującego, a także obowiązek ujawniania w całości umów o finansowaniu przez osoby trzecie sądom lub organom administracyjnym, na ich wniosek lub na wniosek pozwanego skierowany do sądu i z zastrzeżeniem odpowiednich ograniczeń, w celu ochrony wszelkiej niezbędnej poufności. Sądy lub organy administracyjne powinny mieć prawo dostępu do istotnych informacji na temat wszystkich działań związanych z finansowaniem procesów sądowych przez osoby trzecie, mających znaczenie dla postępowań sądowych, które prowadzą. Ponadto sąd lub organ administracyjny powinien poinformować pozwanych o istnieniu finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie oraz o tożsamości podmiotu finansującego.
- (23) W przypadku gdy umowa o finansowaniu przez osoby trzecie ma znaczenie dla sprawy rozpatrywanej przez sądy lub organy administracyjne, powinny one być uprawnione do oceny, czy umowa o finansowaniu przez osoby trzecie jest zgodna z niniejszą dyrektywą, oraz, zgodnie z art. 16, do jej przeglądu, w razie potrzeby, na wniosek strony postępowania albo z inicjatywy sądu lub organu administracyjnego, albo w następstwie skargi wniesionej do nich na decyzję administracyjną organu nadzoru, która stała się prawomocna;
- (24) Podmioty finansujące procesy sądowe powinny ustanowić wewnętrzne procedury dobrego zarządzania w celu uniknięcia konfliktu interesów pomiędzy podmiotami finansującymi procesy sądowe a powodami. Przestrzeganie wymogów dotyczących przejrzystości powinno zapewnić, aby powodowie byli w pełni świadomi wszelkich – mogących powodować rzeczywisty lub domniemany konflikt – relacji, jakie mogą łączyć podmiot finansujący proces sądowy z pozwanymi, prawnikami, innymi podmiotami finansującymi proces sądowy lub jakąkolwiek inną osobą trzecią związaną z postępowaniem.
- (25) Podmioty finansujące procesy sądowe w żadnym wypadku nie powinny żądać niesprawiedliwego, nieproporcjonalnego lub niezasadzonego wynagrodzenia kosztem powodów. Sądy lub organy administracyjne powinny być uprawnione do oceny umów o finansowaniu procesów sądowych przez osoby trzecie istotnych dla rozpatrywanej przez nie sprawy, z uwzględnieniem okoliczności, w jakich umowa została zawarta, aby skutecznie stwierdzić, czy jest ona uczciwa i zgodna z niniejszą dyrektywą oraz ze wszystkimi odpowiednimi przepisami unijnymi i krajowymi.

- (26) W przypadku gdy umowy o finansowaniu przez osoby trzecie zezwalają na to, aby podmioty finansujące procesy sądowe otrzymywały udział w zasądzonym świadczeniu lub pewnych opłatach w pierwszej kolejności przed powodami, dostępne świadczenie może zostać tak pomniejszone, że dla powodów pozostanie niewiele lub nic. W związku z tym umowy o finansowanie przez osoby trzecie powinny zawsze gwarantować, że każde orzeczenie zostanie wypłacone powodowi w pierwszej kolejności, tj. że prawo powoda ma pierwszeństwo przed uprawnieniem podmiotu finansującego. Podmioty finansujące procesy sądowe nie powinny mieć możliwości żądania pierwszeństwa dla własnego wynagrodzenia.
- (27) Ponieważ w niektórych państwach członkowskich udział w zasądzonym świadczeniu otrzymywany przez podmioty finansujące procesy sądowe może pomniejszyć wszelkie rekompensaty uzyskane przez powodów, sądy lub organy administracyjne powinny sprawować nadzór nad wartością i proporcją tego udziału, aby zapobiec nieproporcjonalnemu przyznawaniu wynagrodzeń pieniężnych podmiotom finansującym procesy sądowe. Z zastrzeżeniem wyjątkowych okoliczności, jeżeli udział w zasądzonym świadczeniu, którego domaga się podmiot finansujący procesy sądowe, pomniejszyłby udział powodów i beneficjentów docelowych w całkowitej zasądzonej kwocie, obejmującej kwoty odszkodowania, koszty, opłaty i inne wydatki, do poziomu nieprzekraczającego 60 % tej kwoty, powinien on zostać uznany za niesprawiedliwy i nieważny.
- (28) Należy ustanowić dodatkowe warunki służące zapewnieniu, aby podmioty finansujące procesy sądowe nie wpływały bezpodstawnie na decyzje powodów w trakcie postępowania w taki w sposób, który byłby korzystny dla samego podmiotu finansującego procesy sądowe kosztem powoda. W szczególności podmioty finansujące procesy sądowe nie powinny bezpodstawnie wpływać na decyzje co do tego, jak prowadzić sprawę, czyje interesy mają być traktowane priorytetowo lub czy powodowie powinni zaakceptować dany wynik, dane odszkodowanie lub daną ugodę.
- (29) Podmioty finansujące procesy sądowe nie powinny mieć możliwości wycofania finansowania, którego zgodziły się udzielić, z wyjątkiem ograniczonych okoliczności określonych w niniejszej dyrektywie lub w prawie krajowym przyjętym zgodnie z niniejszą dyrektywą, tak aby finansowanie nie zostało wycofane na żadnym etapie postępowania ze szkodą dla powodów lub beneficjentów docelowych w trakcie postępowania z powodu zmiany interesów biznesowych lub motywacji podmiotu finansującego procesy sądowe.
- (30) W przypadku gdy podmioty finansujące procesy sądowe wspierały lub finansowały postępowanie, które nie zakończyło się powodzeniem, powinny być wspólnie z powodami odpowiedzialne za wszelkie koszty postępowania, które zostały z ich powodu poniesione przez pozwanych i które mogą zostać zasądzone przez sądy lub organy administracyjne. Sądom lub organom administracyjnym należy przyznać odpowiednie uprawnienia w celu zapewnienia skuteczności takiego obowiązku, a umowy finansowania przez osoby trzecie nie powinny wyłączać odpowiedzialności za koszty postępowania zasądzone na rzecz pozwanego.
- (31) Sądy lub organy administracyjne państw członkowskich powinny być uprawnione do zasądzania wszelkich kosztów postępowania na rzecz pozwanego zgodnie z prawem krajowym oraz bazując na wszelkich dowodach naukowych, statystycznych lub technicznych, które mogą być istotne, lub w oparciu o opinię biegłych, rzeczoznawców

lub doradców podatkowych, zależnie od okoliczności danego postępowania.

- (32) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznawanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. W związku z tym niniejsza dyrektywa powinna być interpretowana i stosowana zgodnie z tymi prawami i zasadami, w tym dotyczącymi prawa do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu oraz prawa do obrony.
- (33) Ponieważ cele niniejszej dyrektywy, a mianowicie zapewnienie harmonizacji przepisów państw członkowskich mających zastosowanie do podmiotów finansujących procesy sądowe i ich działalności, a tym samym zapewnienie prawa dostępu do wymiaru sprawiedliwości, przy jednoczesnym wprowadzeniu wspólnych minimalnych standardów ochrony praw powodów i beneficjentów docelowych korzystających z finansowania w całości lub w części na podstawie umów o finansowaniu przez osoby trzecie w państwach członkowskich, w których takie finansowanie procesów sądowych zostało dozwolone, nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, ponieważ podmioty finansujące procesy sądowe mogą działać w wielu państwach członkowskich i podlegać różnym przepisom i praktykom krajowym, mogą jednak zostać osiągnięte w większym stopniu na szczeblu unijnym ze względu na skalę powstającego rynku finansowania procesów sądowych przez osoby trzecie, potrzebę uniknięcia rozbieżności w przepisach i praktykach, które mogłyby stanowić przeszkodę we właściwym funkcjonowaniu rynku wewnętrznego, oraz potrzebę uniknięcia wybierania sądu przez podmioty finansujące procesy sądowe, które dążą do optymalizacji przepisów krajowych, ze względu na możliwość korzystniejszego rozstrzygnięcia sprawy. Unia może zatem przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tych celów.
- (34) Zgodnie ze wspólną deklaracją polityczną państw członkowskich i Komisji z dnia 28 września 2011 r. dotyczącą dokumentów wyjaśniających państwa członkowskie zobowiązały się do złożenia, w uzasadnionych przypadkach, wraz z powiadomieniem o transpozycji, jednego lub większej liczby dokumentów wyjaśniających związki między elementami dyrektywy a odpowiadającymi im częściami krajowych instrumentów transpozycyjnych. W odniesieniu do niniejszej dyrektywy prawodawca uznaje, że przekazanie takich dokumentów jest uzasadnione,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Rozdział I

Przepisy ogólne

Artykuł 1

Przedmiot i cel

Niniejsza dyrektywa wprowadza minimalne normy dotyczące osób trzecich finansujących procesy sądowe i ich działalności objętej zezwoleniem, a także ustanawia zasady wspierania i ochrony otrzymujących finansowanie powodów i beneficjentów docelowych, obejmujących w stosownych przypadkach te osoby, których interesy są reprezentowane przez uprawnione podmioty, w postępowaniach finansowanych w całości lub w części przez osoby trzecie. Dyrektywa ustanawia zabezpieczenia zapobiegające konfliktom interesów, nadużyciom w sporach sądowych, jak również nieproporcjonalnemu przyznawaniu wynagrodzeń pieniężnych podmiotom finansującym procesy sądowe, a jednocześnie zapewnia, że praktyka finansowania procesów sądowych przez podmioty trzecie umożliwi powodom oraz beneficjentom docelowym dostęp do wymiaru sprawiedliwości i zapewni odpowiedzialność przedsiębiorstw.

Artykuł 2

Zakres stosowania

Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do komercyjnych podmiotów finansujących procesy sądowe w charakterze osoby trzeciej (zwanych dalej „podmiotami finansującymi procesy sądowe”) oraz do umów o finansowaniu przez osoby trzecie (zwanych dalej „umowami o finansowaniu przez osoby trzecie”), niezależnie od charakteru dochodzonych roszczeń. Pozostaje ona bez uszczerbku dla obowiązującego prawa międzynarodowego, unijnego i krajowego umożliwiającego dochodzenie roszczeń, w szczególności prawa dotyczącego ochrony zbiorowych interesów konsumentów, ochrony środowiska oraz prawa regulującego postępowanie upadłościowe lub zakres odpowiedzialności.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy zastosowanie mają następujące definicje:

- a) „podmiot finansujący procesy sądowe” oznacza każde przedsiębiorstwo komercyjne, które zawiera umowę o finansowaniu przez osoby trzecie w związku z postępowaniem, mimo że nie jest ono stroną tego postępowania, pełnomocnikiem strony w takim postępowaniu ani podmiotem świadczącym na rzecz strony regulowane usługi ubezpieczeniowe w takim postępowaniu, i którego głównym celem jest uzyskanie zwrotu z inwestycji polegającej na zapewnieniu finansowania takiemu postępowaniu lub uzyskanie przewagi konkurencyjnej na konkretnym rynku;
- b) „powód” oznacza osobę fizyczną lub prawną, która wszczyna lub zamierza wszcząć postępowanie przeciwko innej stronie przed sądem lub organem administracyjnym;

- c) „sąd lub organ administracyjny” oznacza właściwy sąd, organ administracyjny, organ arbitrażowy lub inny organ, którego zadaniem jest orzekanie w postępowaniu zgodnie z prawem krajowym;
- d) „beneficjent docelowy” oznacza osobę, która jest uprawniona do udziału w świadczeniu zasądzonym w postępowaniu i której interesy w postępowaniu są reprezentowane przez powoda otrzymującego finansowanie lub upoważniony podmiot wnoszący powództwo w jego imieniu w ramach powództwa przedstawicielskiego;
- e) „postępowanie” oznacza każdy krajowy lub transgraniczny proces dotyczący spraw cywilnych lub handlowych, dobrowolną procedurę arbitrażową lub alternatywny mechanizm rozstrzygania sporów, w ramach którego dochodzi się roszczeń w związku ze sporem przed sądem lub organem administracyjnym w Unii;
- f) „upoważniony podmiot” oznacza organizację reprezentującą interesy konsumentów wyznaczoną jako upoważniony podmiot na mocy dyrektywy (UE) 2020/1828;
- g) „organ nadzoru” oznacza organ publiczny wyznaczony przez państwo członkowskie jako odpowiedzialny za udzielanie, zawieszanie lub cofanie zezwoleń dla podmiotów finansujących procesy sądowe oraz za nadzorowanie działalności podmiotów finansujących procesy sądowe;
- h) „umowa o finansowaniu przez osoby trzecie” oznacza umowę, w której podmiot finansujący procesy sądowe zgadza się sfinansować całość lub część kosztów postępowania w zamian za udział w kwocie zasądzonej na rzecz powoda lub honorarium za pomyślny wynik sprawy, tak aby pokryć koszty finansowania oraz, w stosownych przypadkach, koszty wynagrodzenia za świadczoną usługę, w całości lub częściowo uzależnione od wyniku postępowania. Definicja ta obejmuje wszystkie umowy, w których uzgodniono takie wynagrodzenie, niezależnie od tego, czy jest ono oferowane w ramach niezależnej usługi czy też uzyskane w drodze zakupu lub przelewu wierzytelności.

Rozdział II

Zatwierdzanie działalności podmiotów finansujących procesy sądowe w Unii

Artykuł 4

System zezwoleń

1. Państwa członkowskie mogą określić zgodnie z prawem krajowym, czy umowy o finansowaniu przez osoby trzecie mogą być oferowane w odniesieniu do postępowań toczących się w ramach ich jurysdykcji, na korzyść powodów lub beneficjentów docelowych zamieszkałych na ich terenie.
2. Jeżeli finansowanie przez osobę trzecią jest dozwolone, państwa członkowskie tworzą system udzielania zezwoleń na prowadzenie i monitorowanie działalności podmiotów finansujących procesy sądowe na ich terenie. System ten obejmuje wyznaczenie niezależnego wydziału lub organu nadzoru, którego zadaniem jest wydawanie,

zawieszanie lub cofanie zezwoleń dla podmiotów finansujących procesy sądowe oraz nadzorowanie działalności tych podmiotów.

3. System zezwoleń przewidziany w niniejszym artykule ma zastosowanie wyłącznie do działalności związanej z oferowaniem przez podmioty finansujące procesy sądowe umów o finansowaniu przez osoby trzecie. Jeżeli podmioty finansujące procesy sądowe świadczą również inne usługi prawne, finansowe lub usługi zarządzania roszczeniami nadzorowane przez inny organ w Unii, niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla wszelkich istniejących systemów nadzoru i zezwoleń dotyczących tych usług.

Artykuł 5

Warunki udzielenia zezwolenia

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby zarówno w przypadku krajowych, jak i transgranicznych procesów sądowych lub innych postępowań organy nadzoru udzielały lub utrzymywały zezwolenia wyłącznie takim podmiotom finansującym procesy sądowe, które przestrzegają niniejszej dyrektywy i które spełniają – oprócz wszelkich kryteriów zgodności lub innych kryteriów określonych w prawie krajowym – przynajmniej następujące kryteria:
 - a) prowadzą działalność za pośrednictwem zarejestrowanej siedziby w państwie członkowskim oraz składają wniosek o zezwolenie i utrzymują je w tym samym państwie członkowskim;
 - b) zobowiązują się do zawierania umów o finansowaniu przez osoby trzecie podlegających prawu państwa członkowskiego, w którym ma się toczyć planowane postępowanie, lub – w innym przypadku – państwa członkowskiego powoda lub beneficjentów docelowych;
 - c) wykazują w sposób zadowalający organ nadzoru, że dysponują procedurami i strukturami zarządzania zapewniającymi stałe przestrzeganie niniejszej dyrektywy, wymogów przejrzystości i stosunków powierniczych przewidzianych w niniejszej dyrektywie oraz ustanowiły wewnętrzne procedury, by zapobiegać konfliktowi interesów między nimi a pozwanymi w postępowaniach, w które zaangażowany jest podmiot finansujący;
 - d) spełniają wymogi adekwatności kapitałowej określone w art. 6; oraz
 - e) przekonują organ nadzoru, że dysponują systemem zarządzania i procedurami zapewniającymi wykonanie i przestrzeganie obowiązku powierniczego przewidzianego w art. 7.
2. Państwa członkowskie wzajemnie uznają zezwolenie wydane podmiotowi finansującemu procesy sądowe w innym państwie członkowskim i automatycznie zezwalają mu na działanie w danym państwie członkowskim, o ile początkowe zezwolenie jest ważne.
3. System zezwoleń ustanowiony w art. 4 pozostaje bez uszczerbku dla stosowania prawa unijnego regulującego świadczenie usług finansowych, działalność inwestycyjną lub ochronę konsumentów.

Artykuł 6

Adekwatność kapitałowa

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy nadzoru były uprawnione do sprawdzania, czy podmioty finansujące procesy sądowe w każdej dysponują odpowiednimi środkami finansowymi, aby wypełniać swoje zobowiązania wynikające z umów o finansowaniu przez osoby trzecie. W szczególności organy nadzoru zapewniają, aby podmioty finansujące procesy sądowe miały zdolność:
 - a) spłacenia wszystkich długów wynikających z umów o finansowaniu przez osoby trzecie, w momencie gdy staną się wymagalne; oraz
 - b) sfinansowania wszystkich etapów postępowań, do których się zobowiązały, w tym procesu sądowego i wszelkich późniejszych odwołań.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty finansujące procesy sądowe mogły w razie potrzeby wykazać, że spełniają kryteria określone w ust. 1, przedstawiając certyfikację lub zaświadczenie, że zawarte ubezpieczenia w pełni pokryłyby wszystkie koszty, o których mowa w ust. 1.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy nadzoru były uprawnione do sprawdzania, czy podmioty finansujące procesy sądowe byłyby w stanie utrzymać w każdej chwili minimalną płynność wymaganą do pełnego opłacenia wszystkich przewidywalnych kosztów procesu na rzecz pozwanego we wszystkich postępowaniach, które finansują. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich sądy lub organy administracyjne mogły żądać od podmiotów finansujących procesy sądowe złożenia zabezpieczenia kosztów w formach dopuszczonych przez prawo krajowe, jeżeli powód złoży taki wniosek oparty na uzasadnionych i szczegółowych wątpliwościach.
4. Państwa członkowskie mogą ustanowić specjalny fundusz ubezpieczeniowy, by pokryć wszelkie nieuregulowane koszty powodów uczestniczących w procesie sądowym w dobrej wierze w przypadku niewypłacalności podmiotu finansującego proces sądowy w trakcie procesu. W przypadku gdy taki fundusz został utworzony przez państwo członkowskie, to państwo członkowskie zapewnia, aby był on publicznie zarządzany i finansowany z opłat rocznych wnoszonych przez podmioty finansujące procesy sądowe, którym udzielono zezwolenia na działalność.

Artykuł 7

Obowiązek powierniczy

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy nadzoru były uprawnione do sprawdzania, czy podmioty finansujące procesy sądowe posiadają odpowiednie procedury zarządzania i procedury wewnętrzne gwarantujące, aby zawierane przez nie umowy o finansowaniu przez osoby trzecie opierały się na stosunku powierniczym, a także aby zobowiązywały się one na mocy tych umów do działania w sposób uczciwy i przejrzysty oraz do przestrzegania wynikającego z relacji powierniczej wymogu działania w najlepszym interesie powoda.
2. W przypadku gdy powód zamierza wystąpić z roszczeniem w imieniu innych osób w postępowaniu, np. gdy powód jest uprawnionym podmiotem reprezentującym

konsumentów, podmiot finansujący proces sądowy jest zobowiązany do wypełnienia obowiązku powierniczego wobec tych beneficjentów docelowych. Podmioty finansujące procesy sądowe są zobowiązane do działania zgodnie obowiązkiem powierniczym przez cały czas trwania postępowania. W przypadku konfliktu między interesami podmiotu finansującego procesy sądowe a interesami powodów lub beneficjentów docelowych, podmiot finansujący procesy sądowe zobowiązuje się do przedkładania interesów powodów lub beneficjentów docelowych nad swoje własne interesy.

Rozdział III

Uprawnienia organów nadzoru i koordynacja między nimi

Artykuł 8

Uprawnienia organów nadzoru

1. Państwa członkowskie, w których umowy o finansowaniu przez osoby trzecie są dozwolone zgodnie z art. 4, zapewniają, aby niezależny publiczny organ nadzoru był odpowiedzialny za nadzór nad udzielaniem zezwoleń podmiotom finansującym procesy sądowe mającym siedzibę w granicach ich jurysdykcji, oferującym umowy o finansowaniu przez osoby trzecie powodom i beneficjentom docelowym w granicach ich jurysdykcji lub w odniesieniu do postępowań toczących się w granicach jego jurysdykcji.
2. Państwa członkowskie zapewniają dostęp do procedury składania skarg do organów nadzoru każdej osobie fizycznej lub prawnej, która pragnie zgłosić zastrzeżenia co do przestrzegania przez podmiot finansujący procesy sądowe obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy oraz z mającego zastosowanie prawa krajowego.
3. Niezależnie od procedury składania skarg, o której mowa w ust. 2, w przypadku toczącego się postępowania sądowego z udziałem podmiotu finansującego procesy sądowe obawy zgłaszane przez pozwanego w takim postępowaniu dotyczące wypełniania przez podmiot finansujący procesy sądowe jego obowiązków wynikających z niniejszej dyrektywy i mającego zastosowanie prawa krajowego są rozpatrywane przez właściwy sąd lub organ administracyjny zgodnie z art. 16 ust. 2.
4. Każdy organ nadzoru jest w szczególności uprawniony i zobowiązany do:
 - a) przyjmowania od podmiotów finansujących procesy sądowe wniosków o udzielenie zezwolenia oraz wszelkich informacji, które są niezbędne do celów rozpatrywania tych wniosków, a także do terminowego podejmowania decyzji w sprawie tych wniosków;
 - b) podejmowania decyzji koniecznych do udzielenia lub odmowy udzielenia zezwolenia wnioskującemu o nie podmiotowi finansującemu procesy sądowe, do cofnięcia zezwolenia lub do nałożenia warunków, ograniczeń lub kar na podmiot finansujący procesy sądowe posiadający zezwolenie;
 - c) podejmowania decyzji dotyczących zgodności i stosowności podmiotu

finansującego procesy sądowe, uwzględniającego jego doświadczenie, reputację, wiedzę, wewnętrzne procesy mające na celu unikanie i rozwiązywanie konfliktów interesów;

- d) publikowania na swojej stronie internetowej wszelkich decyzji podjętych zgodnie z lit. b), z należyтым uwzględnieniem tajemnicy handlowej;
 - e) przeprowadzania co najmniej raz w roku oceny, czy podmiot finansujący procesy sądowe posiadający zezwolenie nadal spełnia kryteria zezwolenia, o których mowa w art. 5 ust. 1, oraz zapewniania, aby takie zezwolenie zostało zawieszono lub cofnięte, jeżeli podmiot finansujący procesy sądowe przestaje spełniać co najmniej jedno z tych kryteriów. Takie zawieszenie lub cofnięcie nie wpływa na prawa powoda i beneficjentów postępowania, w które może być zaangażowany podmiot finansujący; oraz
 - f) przyjmowania i rozpatrywania skarg dotyczących postępowania podmiotu finansującego procesy sądowe w ramach systemu, o którym mowa w art. 9, oraz zgodności takiego podmiotu z przepisami ustanowionymi w rozdziale IV niniejszej dyrektywy i wszelkimi innymi wymogami prawa krajowego, które mają zastosowanie.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty finansujące procesy sądowe były zobowiązane do powiadamiania bez zbędnej zwłoki organu nadzoru o wszelkich zmianach mających wpływ na przestrzeganie przez nie wymogów adekwatności kapitałowej, o których mowa w art. 6 ust. 1 i 2. Ponadto państwa członkowskie zapewniają, aby podmioty finansujące procesy sądowe zaświadczały co roku, że przestrzegają przepisów zawartych w tych ustępach.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby organy nadzoru ogólnie nadzorowały stosunki powiernicze między podmiotami finansującymi procesy sądowe a powodami i beneficjentami docelowymi oraz były w stanie wydawać wskazówki i nakazy służące zapewnieniu ochrony interesów powodów i beneficjentów docelowych.

Artykuł 9

Dochodzenie i skargi

1. Państwa członkowskie zapewniają wdrożenie systemu skarg umożliwiającego przyjmowanie i rozpatrywanie skarg, o których mowa w art. 8 ust. 2.
2. W ramach systemu skarg, o którym mowa w ust. 1, państwa członkowskie zapewniają, aby organy nadzoru były uprawnione do wydawania bez zbędnej zwłoki oceny, czy podmiot finansujący procesy sądowe przestrzega wszelkich zobowiązań lub warunków związanych z jego zezwoleniem, przepisów niniejszej dyrektywy oraz wszelkich innych wymogów mających zastosowanie na mocy prawa krajowego.
3. Państwa członkowskie dopilnowują, aby organy nadzoru, sprawując nadzór nad przestrzeganiem przez podmioty finansujące procesy sądowe obowiązków lub warunków wynikających z zezwolenia, były uprawnione do:

- (i) badania skargi otrzymanej od jakiejkolwiek osoby fizycznej lub prawnej zgodnie z art. 8 ust. 2 i z zastrzeżeniem art. 8 ust. 3;
- (ii) rozpatrywania skarg złożonych przez każdy inny organ nadzoru lub Komisję;
- (iii) wszczynania postępowań z urzędu,
- (iv) wszczynania postępowań na podstawie zalecenia sądu lub organu administracyjnego, który ma wątpliwości wynikające z wszelkich postępowań przed takim sądem lub organem administracyjnym dotyczących wypełniania przez podmiot finansujący procesy sądowe obowiązków lub warunków związanych z jego zezwoleniem.

Artykuł 10

Koordinacja między organami nadzoru

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby ich organy nadzoru stosowały niniejszą dyrektywę w ścisłej współpracy z organami nadzoru innych państw członkowskich.
2. Komisja nadzoruje i koordynuje działania organów nadzoru w ramach wykonywania funkcji określonych w niniejszej dyrektywie, a także zwołuje posiedzenia sieci organów nadzoru i przewodniczy im. Komisja przyjmuje akty delegowane zgodnie z art. 11 w celu uzupełnienia niniejszej dyrektywy poprzez określenie warunków współpracy w ramach sieci organów nadzoru oraz dokonuje ich okresowego przeglądu w ścisłej współpracy z organami nadzoru.
3. Organy nadzoru mogą konsultować się z Komisją we wszystkich kwestiach związanych z wdrażaniem niniejszej dyrektywy. Komisja może wydawać wytyczne, zalecenia, zawiadomienia o najlepszych praktykach oraz opinie doradcze dla organów nadzoru dotyczące wdrażania niniejszej dyrektywy i związane z widocznymi niespójnościami w tym zakresie lub nadzorem nad podmiotami finansującymi procesy sądowe. Komisja może również utworzyć centrum kompetencji, aby zapewnić wykwalifikowaną wiedzę fachową dla sądów lub organów administracyjnych poszukujących porady w sprawie oceny działalności podmiotów finansujących procesy sądowe w Unii.
4. Każdy organ nadzoru tworzy wykaz podmiotów finansujących procesy sądowe, którym udzielił zezwolenia, przekazuje go Komisji oraz podaje go do wiadomości publicznej. Organy nadzoru aktualizują ten wykaz po wprowadzeniu każdej zmiany i informują o tym Komisję.
5. Każdy organ nadzoru przekazuje, na wniosek, Komisji i innym organom nadzoru szczegółowe informacje na temat decyzji podjętych w odniesieniu do nadzoru nad podmiotami finansującymi procesy sądowe, w tym szczegółowe informacje na temat decyzji podjętych na mocy art. 8 ust. 4 lit. b).
6. Jeżeli podmiot finansujący procesy sądowe ubiega się o zezwolenie od organu nadzoru, a następnie ubiega się o zezwolenie od innego organu nadzoru, takie organy nadzoru koordynują i wymieniają informacje w odpowiednim zakresie w celu podjęcia spójnych decyzji, z należyтым uwzględnieniem odmiennych przepisów krajowych.

7. Jeżeli podmiot finansujący procesy sądowe posiada zezwolenie wydane przez organ nadzoru w państwie członkowskim, ale chce zawrzeć umowę o finansowaniu przez osobę trzecią na rzecz powoda lub innego beneficjenta docelowego w innym państwie członkowskim lub w związku z postępowaniem toczącym się w innym państwie członkowskim, przedstawia dowód zezwolenia wydanego przez organ nadzoru państwa członkowskiego pochodzenia. W przypadku gdy organ nadzoru w tym innym państwie członkowskim ma wiedzę na temat nieprawidłowości w postępowaniu podmiotu finansującego proces sądowy, bezpośrednio informuje właściwy organ nadzoru.

Artykuł 11

Wykonywanie przekazanych uprawnień

1. Powierzenie Komisji uprawnień do przyjęcia aktów delegowanych podlega warunkom określonym w niniejszym artykule.
2. Uprawnienia do przyjęcia aktów delegowanych, o których mowa w art. 10 ust. 2, powierza się Komisji na okres pięciu lat od dnia ... [data wejścia w życie podstawowego aktu ustawodawczego lub każda inna data ustalona przez współprawodawców].

Komisja sporządza sprawozdanie dotyczące przekazania uprawnień nie później niż dziewięć miesięcy przed końcem tego pięcioletniego okresu. Przekazanie uprawnień zostaje automatycznie przedłużone na takie same okresy, chyba że Parlament Europejski lub Rada sprzeciwią się takiemu przedłużeniu nie później niż trzy miesiące przed końcem danego okresu.

3. Przekazanie uprawnień, o którym mowa w art. 10 ust. 2, może zostać w dowolnym momencie odwołane przez Parlament Europejski lub przez Radę. Decyzja o odwołaniu kończy przekazanie określonych w niej uprawnień. Decyzja o odwołaniu staje się skuteczna następnego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej lub w określonym w tej decyzji późniejszym terminie. Nie wpływa ona na ważność już obowiązujących aktów delegowanych.
4. Przed przyjęciem aktu delegowanego Komisja konsultuje się z ekspertami wyznaczonymi przez każde państwo członkowskie zgodnie z zasadami określonymi w Porozumieniu międzyinstytucjonalnym z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa.
5. Niezwłocznie po przyjęciu aktu delegowanego Komisja przekazuje go równocześnie Parlamentowi Europejskiemu i Radzie.
6. Akt delegowany przyjęty na podstawie art. 10 ust. 2 wchodzi w życie tylko wówczas, gdy ani Parlament Europejski, ani Rada nie wyraziły sprzeciwu w terminie [dwóch miesięcy] od przekazania tego aktu Parlamentowi Europejskiemu i Radzie, lub gdy, przed upływem tego terminu, zarówno Parlament Europejski, jak i Rada poinformowały Komisję, że nie wniosą sprzeciwu. Termin ten przedłuża się o [dwa miesiące] z inicjatywy Parlamentu Europejskiego lub Rady.

Rozdział IV

Umowy o finansowaniu przez osoby trzecie i działalność podmiotów finansujących procesy sądowe

Artykuł 12

Treść umów o finansowaniu przez osoby trzecie

Państwa członkowskie zapewniają, aby umowy o finansowaniu przez osoby trzecie były sporządzone na piśmie w co najmniej jednym języku urzędowym państwa członkowskiego, w którym powód i beneficjenci docelowi mają miejsce zamieszkania, aby były napisane jasno i zrozumiale i aby określały co najmniej następujące elementy:

- a. różne koszty i wydatki, które pokryje podmiot finansujący proces sądowy;
- b. udział w zasądzonych świadczeniach lub opłatach, które zostaną wypłacone na rzecz podmiotu finansującego procesy sądowe lub jakiegokolwiek innej osoby trzeciej, lub inne koszty ponoszone bezpośrednio lub pośrednio przez powodów lub beneficjentów docelowych;
- c. informację o odpowiedzialności podmiotu finansującego proces sądowy za koszty postępowania zasądzone na rzecz pozwanego zgodnie z art. 18 niniejszej dyrektywy;
- d. klauzulę określającą, że wszelkie zasądzone kwoty, od których odlicza się wynagrodzenie podmiotu finansującego, będą w pierwszej kolejności wypłacane w całości powodom, którzy mogą następnie wypłacić uzgodnioną kwotę podmiotom finansującym procesy sądowe w formie opłat lub prowizji, zachowując co najmniej minimalne kwoty przewidziane w niniejszej dyrektywie;
- e. ryzyka, jakie podejmują powodowie lub beneficjenci docelowi, w tym:
 - i. zakres wzrostu kosztów procesu sądowego oraz jego wpływu na interesy finansowe powodów lub beneficjentów;
 - ii. ściśle zdefiniowane okoliczności, w których umowa o finansowanie przez osoby trzecie może zostać rozwiązana, i związanego z tym ryzyka ponoszonego przez powodów lub beneficjentów; oraz
 - iii. potencjalne ryzyko konieczności pokrycia kosztów procesu zasądzonych na rzecz pozwanego, obejmujących okoliczności, w których ubezpieczenie ochrony prawnej lub odszkodowanie mogą nie obejmować takiego przypadku.
- f. zastrzeżenie dotyczące bezwarunkowości finansowania działań proceduralnych;
- g. oświadczenie podmiotu finansującego proces sądowy o braku konfliktu interesów.

Artykuł 13

Wymogi w zakresie przejrzystości i unikanie konfliktów interesów

1. Państwa członkowskie wymagają, aby podmioty finansujące procesy sądowe opracowały politykę i wdrożyły procedury wewnętrzne służące unikaniu i rozwiązywaniu konfliktów interesów. Ta polityka i te procedury wewnętrzne muszą być odpowiednie do charakteru, skali i złożoności działalności podmiotu finansującego

procesy sądowe, sporządzone w formie pisemnej i podane do wiadomości publicznej na stronie internetowej podmiotu finansującego procesy sądowe. Są one również wyraźnie określone w załączniku do każdej umowy o finansowaniu przez osoby trzecie.

2. Państwa członkowskie wymagają, aby podmioty finansujące procesy sądowe ujawniały powodowi i beneficjentom docelowym w umowie o finansowaniu przez osoby trzecie wszystkie informacje, które mogą być w sposób uzasadniony postrzegane jako mogące wywołać konflikt interesów. Informacje ujawnione przez podmiot finansujący procesy sądowe obejmują co najmniej:
 - a) szczegóły ustaleń – finansowych i innego typu – między podmiotem finansującym procesy sądowe a jakimkolwiek innym przedsiębiorstwem związanym z postępowaniem, w tym wszelkich ustaleń z jakimkolwiek uprawnionym podmiotem, agregatorem roszczeń, prawnikami lub innymi zainteresowanymi stronami;
 - b) szczegóły dotyczące wszelkich istotnych powiązań między podmiotem finansującym procesy sądowe a pozwanym w postępowaniu, w szczególności dotyczące wszelkich sytuacji konkurencji.

Artykuł 14

Nieważne umowy i klauzule

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby umowy o finansowaniu przez osoby trzecie zawarte z osobami fizycznymi lub prawnymi nieposiadającymi zezwolenia na prowadzenie działalności w charakterze podmiotu finansującego procesy sądowe, nie miały skutków prawnych.
2. Państwa członkowskie zapewniają, aby osoby finansujące procesy sądowe nie mogły wpływać na decyzje powoda w trakcie postępowania w sposób, który byłby korzystny dla samego podmiotu finansującego procesy sądowe kosztem powoda. W tym celu wszelkie klauzule w umowach o finansowaniu przez osoby trzecie przyznające podmiotowi finansującemu procesy sądowe prawo do podejmowania decyzji lub wpływania na decyzje dotyczące postępowania nie mają skutków prawnych. Skutków prawnych nie mają wszelkie klauzule lub uzgodnienia, które obejmują między innymi następujące elementy:
 - a) przyznanie podmiotowi finansującemu procesy sądowe wyraźnego uprawnienia do podejmowania decyzji dotyczących m.in. konkretnych dochodzonych roszczeń, zawarcia ugody lub zarządzania wydatkami związanymi z postępowaniem, lub wpływania na nie w toku postępowania;
 - b) udostępnienie środków pieniężnych lub jakichkolwiek innych zasobów mających wartość pieniężną na potrzeby postępowania uzależnione od zgody osób trzecich finansujących procesy sądowe na ich konkretne wykorzystanie.
3. Państwa członkowskie zapewniają, aby nie miały skutków prawnych umowy, w których podmiotowi finansującemu postępowanie sądowe udzielono gwarancję uzyskania minimalnego zwrotu z inwestycji zanim powód lub beneficjent docelowy otrzyma swój udział.

4. Wyłączając wyjątkowe okoliczności, umowa o finansowaniu procesów sądowych nie ma skutków prawnych, jeżeli uprawniałaby podmiot finansujący procesy sądowe do udziału w zasądzonym świadczeniu, który zmniejszyłby udział powoda i beneficjentów docelowych do poziomu nieprzekraczającego 60 % zasądzonej kwoty, w tym wszystkich kwot odszkodowania, kosztów, opłat i innych wydatków.
5. Państwa członkowskie zapewniają, aby umowy o finansowaniu przez osoby trzecie nie zawierały postanowień ograniczających odpowiedzialność podmiotu finansującego procesy sądowe w przypadku zasądzenia kosztów procesu na rzecz pozwanego w następstwie przegranego postępowania. Nie mają skutków prawnych postanowienia, które mają na celu ograniczenie odpowiedzialności podmiotu finansującego procesy sądowe za koszty.
6. Państwa członkowskie zapewniają, aby warunki regulujące umowy o finansowaniu przez osoby trzecie nie zezwalały na wycofanie tego finansowania, z wyjątkiem przewidzianych okoliczności określonych w prawie krajowym zgodnie z art. 15 ust. 1.
7. Powodom i beneficjentom docelowym przysługuje odszkodowanie z tytułu wszelkich strat spowodowanych przez podmiot finansujący procesy sądowe, który zawarł umowę o finansowaniu przez osoby trzecie uznaną za nieważną. Nie wpływa to na wynikające z postępowania prawa powodów i beneficjentów docelowych.

Artykuł 15

Rozwiązywanie umów o finansowaniu przez osoby trzecie

1. Państwa członkowskie zakazują jednostronnego rozwiązywania umów o finansowaniu przez osoby trzecie przez podmiot finansujący procesy prawne bez świadomej zgody powoda, z wyjątkiem sytuacji, gdy sąd lub organ administracyjny udzielił podmiotowi finansującemu procesy prawne zezwolenia na rozwiązanie umowy, po uprzednim rozważeniu, czy interesy powoda i beneficjentów docelowych będą odpowiednio chronione mimo rozwiązania umowy.
2. W celu rozwiązania umowy o finansowaniu przez osoby trzecie wymagane jest zachowanie odpowiedniego okresu wypowiedzenia, przewidzianego w prawie krajowym.

Rozdział V

Kontrola sprawowana przez sądy lub organy administracyjne

Artykuł 16

Ujawnianie umowy o finansowaniu przez osoby trzecie

1. Państwa członkowskie zapewniają, aby powodowie lub ich przedstawiciele byli zobowiązani do poinformowania odpowiedniego sądu lub organu administracyjnego o istnieniu umowy o finansowaniu przez osoby trzecie oraz o tożsamości podmiotu finansującego procesy sądowe, a także do przekazania właściwemu sądowi lub organowi administracyjnemu, na wniosek sądu, organu administracyjnego lub pozwanego, kompletnej i niezmodyfikowanej kopii takich umów o finansowaniu przez osoby trzecie związanych z danym postępowaniem na jak najwcześniejszym etapie tego

postępowania. Państwa członkowskie zapewniają, aby pozwani byli informowani o istnieniu umowy o finansowaniu przez osoby trzecie oraz o tożsamości podmiotu finansującego proces sądowy.

2. Państwa członkowskie zapewniają, aby sądy lub organy administracyjne były uprawnione do zweryfikowania umowy o finansowaniu przez osoby trzecie zgodnie z art. 17, z własnej inicjatywy lub na wniosek strony postępowania, w przypadku gdy strona ta ma uzasadnione wątpliwości co do zgodności takiej umowy o finansowaniu przez osoby trzecie z niniejszą dyrektywą i wszelkimi innymi mającymi zastosowanie przepisami prawa krajowego.

Artykuł 17

Przegląd umów o finansowaniu przez osoby trzecie przez sądy lub organy administracyjne

Państwa członkowskie wyznaczają właściwy sąd lub organ administracyjny do wykonywania poszczególnych zadań sądowych i administracyjnych przewidzianych na mocy niniejszej dyrektywy. Wyznaczenie to określa w szczególności, że sąd lub organ administracyjny, do którego wniesiono sprawę finansowaną przez podmiot prywatny, przeprowadza również bez zbędnej zwłoki i na żądanie strony postępowania lub z własnej inicjatywy kontrolę wpływu umów o finansowaniu na rozpatrywane przez niego sprawy, korzystając z uprawnień do:

- a) wydawania nakazów lub udzielania wskazówek, które są wiążące dla podmiotu finansującego procesy sądowe, takich jak zobowiązanie podmiotu finansującego procesy sądowe do zapewnienia finansowania zgodnie z odpowiednią umową o finansowaniu przez osoby trzecie lub zobowiązanie podmiotu finansującego procesy sądowe do wprowadzenia zmian w odniesieniu do odpowiedniego finansowania;
- b) oceny zgodności każdej umowy o finansowaniu przez osoby trzecie z przepisami określonymi w niniejszej dyrektywie, w szczególności z obowiązkiem powierniczym wobec powodów i beneficjentów docelowych, o którym mowa w art. 7, a w przypadku stwierdzenia niezgodności w takiej umowie – nakazania podmiotowi finansującemu procesy sądowe dokonania niezbędnych zmian lub stwierdzenia nieważności klauzuli zgodnie z art. 14;
- c) oceny zgodności każdej umowy o finansowaniu przez osoby trzecie z wymogami przejrzystości określonymi w art. 13;
- d) oceny, czy umowa o finansowaniu przez osoby trzecie uprawnia podmiot finansujący procesy sądowe do niesprawiedliwego, nieproporcjonalnego lub nieuzasadnionego udziału w zasądzonym świadczeniu zgodnie z art. 14 ust. 4 oraz unieważnienia lub odpowiedniego dostosowania takiej umowy. Państwa członkowskie precyzują, że dokonując takiej oceny, właściwe sądy lub organy administracyjne mogą wziąć pod uwagę cechy i okoliczności planowanego lub toczącego się postępowania, w tym, w stosownych przypadkach:
 - (i) strony, które są zaangażowane w sprawę, jak również beneficjentów docelowych postępowania, oraz uzgodnienia dotyczące w ich rozumieniu kwoty, którą podmiot finansujący procesy sądowe otrzyma na podstawie umowy o finansowaniu po pomyślnym zakończeniu sprawy;

- (ii) prawdopodobną wysokość ewentualnego świadczenia;
 - (iii) wartość wkładu finansowego podmiotu finansującego procesy sądowe oraz części całkowitych kosztów powoda finansowanej przez podmiot finansujący procesy sądowe; oraz
 - (iv) część ewentualnego świadczenia, jakie może zostać zasądzone na rzecz powoda i beneficjentów docelowych;
- e) nakładania wszelkich kar, jakie sąd lub organ administracyjny uzna za stosowne w celu zapewnienia przestrzegania niniejszej dyrektywy;
- f) zasięgania opinii niezależnych osób dysponujących odpowiednią wiedzą w celu wsparcia wykonywania uprawnień sądu lub organu administracyjnego w zakresie oceny, w tym do wszelkich odpowiednio wykwalifikowanych ekspertów lub organów nadzoru, lub zwracania się do nich o ekspertyzę.

Artykuł 18

Odpowiedzialność za koszty procesu zasądzone na rzecz pozwanego

1. W przypadku gdy strona powodowa nie posiada wystarczających środków na pokrycie kosztów procesu zasądzonych na rzecz pozwanego, państwa członkowskie zapewniają, aby sądy lub organy administracyjne były uprawnione do wydawania postanowień o obciążeniu kosztami podmiotów finansujących procesy sądowe, wspólnie z powodami lub oddzielnie, w następstwie niekorzystnego wyniku postępowania. W takim przypadku sądy lub organy administracyjne mogą żądać od podmiotów finansujących procesy sądowe pokrycia wszelkich odpowiednich kosztów procesu zasądzonych na rzecz pozwanego, biorąc pod uwagę:
- a) wartość i część ewentualnego świadczenia, które podmiot finansujący procesy prawne otrzymałby, gdyby orzeczenie w sprawie roszczenia było pomyślne;
 - b) zakres, w jakim koszty niepokryte przez podmiot finansujące procesy sądowe obciążałyby pozwanego, powoda lub innych beneficjentów docelowych;
 - c) postępowanie podmiotu finansującego procesy sądowe w toku postępowania, a w szczególności przestrzeganie przez niego przepisów niniejszej dyrektywy oraz to, czy jego postępowanie przyczyniło się do zwiększenia ogólnych kosztów postępowania; oraz
 - d) wartość inwestycji początkowej dokonanej przez podmiot finansujący procesy sądowe.

Rozdział VI

Przepisy końcowe

Artykuł 19

Sankcje

1. Państwa członkowskie ustanawiają przepisy dotyczące sankcji mających zastosowanie w przypadku naruszeń przepisów krajowych przyjętych na podstawie niniejszej

dyrektywy i podejmują wszelkie niezbędne środki w celu zapewnienia ich wykonywania. Przewidziane kary muszą być skuteczne, proporcjonalne i odstraszające. Państwa członkowskie [do .../niezwłocznie] powiadamiają Komisję o tych przepisach i środkach, a także powiadamiają ją [niezwłocznie] o wszelkich późniejszych zmianach, które ich dotyczą.

2. Organy nadzoru mogą w szczególności nakładać proporcjonalne kary pieniężne obliczane na podstawie obrotów przedsiębiorstwa, czasowo lub na czas nieokreślony cofnąć zezwolenie na prowadzenie działalności oraz nałożyć inne odpowiednie sankcje administracyjne.

Artykuł 20

Przegląd

1. Nie później niż [(...) lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy] Komisja dokona oceny niniejszej dyrektywy i przedstawi Parlamentowi Europejskiemu, Radzie i Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu sprawozdanie na temat głównych ustaleń. Ocena ta zostanie przeprowadzona zgodnie z wytycznymi Komisji dotyczącymi lepszego stanowienia prawa. W sprawozdaniu Komisja dokonuje w szczególności oceny skuteczności dyrektywy, ze szczególnym uwzględnieniem poziomu opłat lub odsetek pobranych od świadczenia zasądzonych na rzecz powodów, w tym beneficjentów docelowych, na rzecz podmiotów finansujących procesy sądowe, wpływu, jaki podmioty finansujące procesy sądowe wywierają na poziom działalności w zakresie rozstrzygania procesów, oraz stopnia, w jakim podmioty finansujące procesy sądowe umożliwiły większy dostęp do wymiaru sprawiedliwości.
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji po raz pierwszy do [(...) lat od daty rozpoczęcia stosowania niniejszej dyrektywy], a następnie corocznie następujące informacje niezbędne do przygotowania sprawozdania, o którym mowa w ust. 1:
 - a) dane identyfikacyjne, liczbę i rodzaj podmiotów, które są uznawane za podmioty finansujące procesy sądowe na podstawie zezwolenia;
 - b) wszelkie zmiany w wykazie i ich uzasadnienie;
 - c) liczba i rodzaj postępowań, które są finansowane w całości lub w części przez podmiot finansujący procesy sądowe;
 - d) wyniki tych postępowań pod względem kwot uzyskanych przez podmioty finansujące procesy sądowe w porównaniu ze świadczeniami zasądzonymi na rzecz powodów i beneficjentów docelowych.

Artykuł 21

Transpozycja

1. Państwa członkowskie przyjmują i publikują najpóźniej do ... [dzień/miesiąc/rok], przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy. Niezwłocznie informują o tym Komisję.

Państwa członkowskie stosują te przepisy od dnia ... [dzień/miesiąc/rok].

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia są określane przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie powiadamiają Komisję o treści przepisów prawa krajowego przyjętych w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 22

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Artykuł 23

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.